

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету історії
та міжнародних відносин

(підпис) О.М. Маклюк (ініціали та прізвище)
« 01. » вересня 2023 р.

«ОКСАМИТОВІ РЕВОЛЮЦІЇ» В КРАЇНАХ СХІДНОЇ ЄВРОПИ

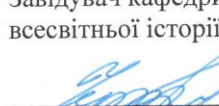
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки **магістра**
спеціальності 032 **Історія та археологія**
освітньо-професійна програма **Історія**

Укладач: **Давлєтов Олександр Рашидович**, к.і.н., професор, професор кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин;

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри всесвітньої історії
та міжнародних відносин

Протокол №1 від 30 серпня 2023 р.
Завідувач кафедри
всесвітньої історії та міжнародних відносин

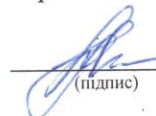
 С.С. Черкасов

Ухвалено науково-методичною радою
факультету історії та міжнародних
відносин

Протокол №1 від « 1 » вересня 2023 р.
Голова науково-методичної ради
факультету історії та міжнародних
відносин

 І.М. Кривко

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

 (підпис) Р.Р. Толстов (ініціали, прізвище)

2023 рік

І. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка Спеціальність: 014 Середня освіта, 014.03 Історія Освітньо-професійна програма: Середня освіта. Історія, Освітній рівень: магістр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 2
		Семестр 3
		Лекції 4 год.
		Практичні (семінарські) 4 год.
		Самостійна робота 58 год.
ІНДЗ: є		Консультації 1год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання: українська		

ІІ. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

ППП: Давлєтов Олександр Рашидович

Науковий ступінь: кандидат історичних наук,

Вчене звання: доцент

Посада: професор кафедри всесвітньої історії та МВ ЗН

Контактна інформація: dar5zp5ua@gmail.com

ІІІ. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

1. Анотація курсу.

В період вивчення курсу «Оксамітові революції в країнах Східної Європи» студенти працюватимуть над вивченням суспільно-політичних, соціально-економічних, міжнаціональних та цивілізаційних особливостей розвитку країн Центральної та Східної Європи. В результаті опанування навчального матеріалу студенти насамперед повинні отримати уявлення про розвиток Центральної та Східної Європи у XX – на початку XXI ст.

Вивчення дисципліни «Оксамітові революції в країнах Східної Європи» базується на курсах, які

студенти опановували на 3 році навчання, а саме: «Історія країн Центрально-Східної Європи середніх віків та нового часу» та «Історія країн Східної Європи середніх віків та нового часу».

Мета і завдання навчальної дисципліни.

Метою навчальної дисципліни «Оксамітові революції в країнах Східної Європи» є формування у студентів цілісного та об'єктивного уявлення про основні етапи та особливості розвитку Центральної та Східної Європи в новітню добу.

Основними **завданнями** під час вивчення дисципліни є:

- вивчити становлення, розвиток та падіння комуністичних режимів в Центральній (Центрально-Східній Європі) у другій половині XX ст.;
- проаналізувати суспільно-політичний, соціально-економічний та культурний розвиток СРСР у 1945-1991 рр. та нових незалежних держав пострадянського простору;
- виявити основні тенденції розвитку Центральної (Центрально-Східної Європи) наприкінці XX – на початку XXI ст.

2. Результати навчання (компетентності)

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1: Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2: Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3: Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 4: Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5: Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 6: Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7: Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8: Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 9: Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 10: Здатність працювати в команді.

Спеціальні (фахові) компетенції (ФК):

ФК 1. Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.

ФК 2. Усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.

ФК 3. Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.

ФК 4. Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.

ФК 5. Здатність відшуковувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).

ФК 6. Здатність використовувати релевантні методи опрацювання історичних та археологічних джерел, зокрема інструментарій спеціальних історичних дисциплін, а також сучасні інформаційні технології для обробки історичних даних.

ФК 7. Здатність використовувати фахові знання та професійні навички для виявлення, охорони та популяризації історико-культурної спадщини.

ФК 8. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурнісоціальні події та явища.

ФК 9. Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.

ФК 10. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

ФК 11. Здатність здійснювати та організовувати археологічну діяльність.

ФК 12. Здатність робити відбір та прийняття на збереження артефактів і документів у відповідності до нормативів, організовувати археографічну діяльність, роботу в архівах та музеях, державних наукових та науково-дослідних установах у відповідності з прийнятими правилами та нормами.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / бали
-------------------------------	--------	------	--------	-----------	-------	-----------------------

Змістовий модуль 1. Розвиток країн Центральної та Східної Європи у першій половині XX ст.						
Тема 1. Вступ. Предмет, завдання курсу, термінологія, історіографія.	2	2		2		
Усього за змістовий модуль 1	58	14	10	31	3	15 балів
Змістовий модуль 2. Розвиток країн Центральної та Східної Європи у другій половині XX – на початку XXI ст.						
Тема 1. Геополітичні	5	2		2	1	

Тема 2. Комуністичні режими в Центральній (Центрально- Східній Європі): від формування до падіння	2	4	6	8	1	*ПО, **ДС Мах. 12 балів + мах. 3 б. за доповн ення
Тема 3 Центральна (Центрально- Східна Європа) у 90-х рр. XX ст. – на поч. XXI ст.	2	2		5	1	
Усього за змістовий модуль 2	62	16	14	27	5	15 б.
Види підсумкових робіт						
Модульна контрольна						2 * 30 б.

робота						(разом 60 б.)
ІНДЗ						10 б.
Всього годин / балів	120	30	24	58	8	100

*ПО – поточне опитування; **ДС – дискусія

5. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота передбачає опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу по кожній темі та навчальної літератури з переліку рекомендованої викладачем літератури відповідно до структури навчальної дисципліни. Загалом, на самостійну роботу виділено 67 години.

Види (форми) індивідуальних науково-дослідних завдань (ІНДЗ)

Складовою частиною програми навчальної дисципліни є ІНДЗ, яка полягає у підготовці історичного портрета одного з політичних діячів Центральної (Центрально-Східної) та Східної Європи у XX – на поч. XXI ст. (на вибір).

Загальні вимоги до виконання:

- індивідуальне завдання повинно мати творчий, дослідницький характер;
- виконується ІНДЗ з дотриманням усіх вимог до прикладних робіт.

Текст повинен бути надрукований на принтері через 1,5 міжрядкових інтервали на одному боці аркуша білого паперу формату А4. Шрифт Times New Roman, 14 пт. Текст розміщується на сторінці, яка обмежується полями: ліве – 25 мм, нижнє, верхнє – 20 мм, праве – 15 мм. За обсягом ІНДЗ має складати 15-20 сторінок. ІНДЗ починається з титульного аркуша, за ним розміщуються послідовно зміст ІНДЗ, основний текст, список використаних джерел (не менше 15).

*Перелік політичних діячів для підготовки ІНДЗ
(може бути розширений за бажанням студентів)*

Адамкус В.
Антонеску І.
Бенеш Е.
Берут Б.
Броз Тіто Й.
Валенса Л.
Гавел В.
Георгієв К.
Георгіу-Деж Г.
Гомулка В.
Горбачов М.
Готвальд К.
Димитров Г.
Дубчек А.
Єльцин Б.
Желєв Ж.
Живков Т.
Кадар Я.
Кваснєвський А.

Ленін В.
 Лукашенко О.
 Масарик Т.
 Мілошевіч С.
 Надь І.
 Пілсудський Ю.
 Пятс К.
 Ракоші М.
 Сталін Й.
 Стамболінський О.
 Стоянов П.
 Ходжа Е.
 Хорті М.
 Хрущов М.
 Цанков А.
 Чаушеску Н.
 Ярузельський В.

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання роботи студента на практичних заняттях здійснюється за 12-ти бальною шкалою. Зокрема, доповідь – 0-12 балів, доповнення чи участь в дискусії – 1 бал (під час 1 заняття). Загалом, робота на практичних заняттях дає змогу отримати максимально 30 балів. Окрім того, студент має право підготувати ІНДЗ (максимальна оцінка 10 балів). В підсумку студент отримати 40 балів за поточне оцінювання та 60 балів за виконання модульних контрольних робіт.

Пропущені заняття студент може відпрацювати шляхом підготовки конспекту семінарського заняття або проведення тематичної розмови з викладачем відповідно до графіку консультацій.

Студенти зобов'язані дотримуватися основних засад академічної доброчесності та нетерпимості до плагіату.

Схема розподілу балів

Поточний контроль (мах - 40 балів)		Модульний контроль (мах - 60 балів)		Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	МКР 1	МКР 2	
12 балів як середнє арифметичне. + 3 бали (за активність на практичних заняттях)	12 балів як середнє арифметичне +3 бали (за активність на практичних заняттях) + 10 балів ІНДЗ	30	30	100

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів на практичних заняттях

Рівні	Оцінка в	Критерії оцінювання
-------	----------	---------------------

навчальних досягнень	балах (за 12-бальною шкалою)	
Початковий (понятійний)	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними; відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні»
	2	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні», може самостійно знайти в підручнику відповідь
	3	Студент намагається аналізувати на основі побутових знань і навичок; виявляє окремі властивості, спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру, за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом
Середній (репродуктивний)	4	Студент володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, провести за зразком економічні розрахунки; слабо орієнтується у поняттях, визначеннях, самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі
	5	Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність предмета, може дати визначення економічних понять, категорій, однак із помилками, впевнено працювати з підручником, самостійно оволодіти частиною навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але висновки не логічні, не послідовні
	6	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, економічні ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою, самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами
Достатній (алгоритмічно-дієвий)	7	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними, вміє наводити свої власні приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити, самостійно користуватися додатковими джерелами, правильно використовувати термінологію, скласти прості таблиці, схеми
	8	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює суспільні події в державі і за рубежом, вміє аналізувати, робити висновки до економічних розрахунків;

		відповідь його повна, логічна, обґрунтована, однак із деякими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і захистити його положення
	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує економічні знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації, чітко тлумачить економічні поняття, формулювання законів, нормативних документів, може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички
Високий (творчий професійний)	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних умовах, ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності процесів; робить аргументовані висновки, практично оцінює окремі нові факти, явища, процеси, самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання, може сприймати іншу позицію як альтернативну, знає суміжні дисципліни, використовує знання, аналізуючи економічні явища
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, уміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, дискусії, круглі столи), спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію, самостійно вивчити матеріал, визначити програму своєї пізнавальної діяльності, знаходити інформацію в газетах, журналах, публікаціях, Інтернеті, мультимедійних програмах тощо, оцінювати економічні явища в суспільстві, виявляє свою життєву позицію
	12	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, використовує широкий арсенал засобів доказів своєї думки, розв'язує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї, виконує науково-дослідну роботу, логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує Інтернет, моделює економічні ситуації в нестандартних умовах

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Формою підсумкового контролю є усний залік.

Максимальна оцінка – 40 балів.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
	для екзамену
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Алексієвець Л.М. Новітня історія Польщі (1918–1939). К.; Тернопіль, 2002.
2. Балабан Р. Литва в геополітичному просторі // Геополітичне майбутнє України: матеріали "круглого столу". К., 2000. С.72–78.
3. Баран З., Кріль М. Історія Югославії. 1918–1990. Текст лекцій. Львів, 1997.
4. Батенко Т. Прелюдія Путіна: «Перебудова» в Кремлі. Львів, 2001.
5. Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від середньовіччя до сьогодення. Київ, 2004.
6. Дейвіс Н. Боже ігрище: історія Польщі. Київ, 2008.
7. Дильонгова Г. Історія Польщі. 1795-1990. Київ, 2007.
8. Дюррозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. К., 1995.
9. Єславіч Б. Історія Балкан XX століття. К., 2004.

- 10.Кріль М. Слов'янські країни наприкінці XX – на початку XXI ст.: трансформація суспільства. Дрогобич, 2008.
- 11.Крушинський В.Ю. Міжнародні відносини та світова політика 1945–1980. К., 2007.
- 12.Мицик Л. М. Новітня історія країн Європи та Америки (1918–2007): навчальний посібник. К., 2008.
13. Brzoza Cz., Sowa A. Historia Polski 1918–1945. Kraków, 2007.
14. Davies N. Serce Europy. Krótka historia Polski. Londyn, 1995.
15. Mędrzecki W. Kresowy kalejdoskop. Wędrowki przez Ziemię Wschodnią Drugiej Rzeczypospolitej 1918–1939. Kraków, 2018.
- 16.Razyhrayev O. Policja Państwowa w województwie wołyńskim w okresie międzywojennym. Warszawa, 2019.
- 17.Tomaszewski J. Mniejszości narodowe w Polsce XX wieku. Warszawa, 1991.
- Zarnowski J., Społeczeństwo Drugiej Rzeczypospolitej 1918-1939. Warszawa,2021.

